

Journal of Sustainable Architecture and Environment

Vol 1, No 1, Spring 2023
<https://sanad.iau.ir/journal/jsae>

Research Paper

Investigating the role of visiting students in architecture, from the perspective of architecture professors (Theory-history, workshop and technical theory courses)

Mohammad Parva: Associate Professor, Department of Architecture, Islamic Azad Shiraz University, Shiraz, Iran

Nejabat Piran*: PhD student in Architecture, Islamic Azad Shiraz University, Shiraz, Iran

Received: 2023/04/06 PP 57-72 Accepted: 2023/05/26

Abstract

The change from the traditional method of teacher-student to studying in universities academically has caused the need to leave the studio and classroom space, in which visiting and attending in real space is considered as a classroom for teaching. Using direct visits and experience, a visual understanding of many concepts can be created more easily and correctly for students. However, considering that the field of architecture is one of the courses with different branches, the need to identify the influential factors for a better visit according to each course is very important. Therefore, in this article, we have tried to examine the role of visiting for courses in three branches of theory-history and workshop and technical theory from the point of view of professors in the form of a questionnaire to examine the importance of the role of visiting for better understanding of students. It is an analytical and descriptive study. The research data were provided to 25 professors under the title of questionnaire and the research was used as the basis of SPSS software and data analysis. The results indicate the importance of visiting professors for workshop courses more than other courses. Also, attending workshop courses requires more class control and is more attractive for professors and students, and ultimately causes students to interact and be interested. The amount of fatigue caused by visiting as a negative component in theory-technical courses is more than other courses, so professors should pay attention to this when visiting in this branch to make the visit more effective and useful.

Keywords: experiential learning, education environment, architecture.

Citation: Parva, M., Piran, N. (2023). Investigating the role of visiting students in architecture, from the perspective of architecture professors (Theory-history, workshop and technical theory courses). *Journal of Sustainable Architecture and Environment*, Vol 1, No 1, Shiraz, PP 57-72.

* **Corresponding author:** Nejabat Piran, **Email:** eliarchi2011@yahoo.com, **Tel:** +989177216265

Extended Abstract

Introduction

The change from the traditional method of teacher-student to studying in universities academically has caused the need to leave the studio and classroom space, in which visiting and attending in real space is considered as a classroom for teaching. Using direct visits and experience, a visual understanding of many concepts can be created more easily and correctly for students. However, considering that the field of architecture is one of the courses with different branches, the need to identify the influential factors for a better visit according to each course is very important.

Methodology

It is an analytical and descriptive study. The research data were provided to 25 professors under the title of questionnaire and the research was used as the basis of SPSS software and data analysis.

Results and discussion

It is suggested that due to the importance of the visit in the visual vision of the student, attention should be paid to the visit in the educational space and by creating suitable visits to improve the educational space and also when teaching workshop courses in universities with appropriate planning by the professor instead of the presence of students in the classroom and studio space. , frequent and effective visits should be used, and in these visits, factors affecting the visit should also be considered. For theoretical-historical and especially theoretical-technical courses, visit and the number of times should be determined at the discretion of the professor and the type of subject taught. Hoping for a day when architecture universities with their proper principles and criteria can deliver capable architects to the society, considering the strong role of architecture in people's lives.

Conclusion

The results indicate the importance of visiting professors for workshop courses more than other courses. Also, attending workshop courses requires more class control and is more attractive for professors and students, and ultimately causes students to interact and be interested. The amount of fatigue caused by visiting as a negative component in theory-technical courses is more than other courses, so professors should pay attention to this when visiting in this branch to make the visit more effective and useful.

فصلنامه معماری و محیط پایدار

دوره ۱، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲
<https://sanad.iau.ir/journal/jsae>

مقاله پژوهشی

بررسی نقش بازدید بر دانشجویان معماری، از نظر اساتید معماری (دروس تئوری-تاریخ، کارگاهی و تئوری فنی)

محمد پروا: استادیار گروه معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی شیراز، شیراز، ایران
نجابت پیران: دانشجوی دکتری معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی شیراز، شیراز، ایران

دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۷ صص ۷۲-۵۷ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۵

چکیده

تغییر از شیوه سنتی استاد-شاگردی به تحصیل در دانشگاه‌ها به صورت آکادمیک لزوم خارج شدن از محیط آتلیه و فضای کلاس را سبب شده است که در این امر بازدید و حضور در فضای واقعی نیز همچون کلاس درس برای آموزش در نظر گرفته می‌شود تا با استفاده از بازدید و تجربه مستقیم، درک بصری بسیاری از مفاهیم آسان‌تر و به‌درستی برای دانشجویان ایجاد شود؛ اما با توجه به اینکه رشته معماری جز دروسی با شاخه‌های متفاوت می‌باشد لزوم تشخیص عوامل تأثیرگذار برای بازدید بهتر با توجه به هر درس از اهمیت زیادی برخوردار است؛ بنابراین در این مقاله سعی شده است تا با بررسی نقش بازدید برای دروس در سه شاخه تئوری-تاریخی، کارگاهی و تئوری فنی از نظر اساتید به صورت پرسشنامه میزان اهمیت نقش بازدید علمی برای درک بهتر دانشجویان مورد بررسی قرار گیرد. این مقاله که مطالعه‌ای تحلیلی و توصیفی می‌باشد، داده‌های تحقیق تحت عنوان پرسشنامه به تعداد ۲۵ نفر در اختیار اساتید قرار گرفت و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و تحلیل داده‌ها، اساس پژوهش قرار گرفت؛ که نتایج حاکی از اهمیت بازدید از نظر اساتید برای دروس کارگاهی بیش از بقیه دروس می‌باشد. همچنین بازدید در دروس کارگاهی اهمیت کنترل کلاس بیشتری را لازم داشته و برای اساتید دانشجویان نیز جذابیت بیشتری را دارا می‌باشد و در نهایت سبب تعامل دانشجویان و علاقه آن‌ها می‌گردد. میزان خستگی ناشی از بازدید به‌عنوان مؤلفه‌ای منفی در دروس تئوری-فنی از بقیه دروس بیشتر می‌باشد لذا اساتید باید هنگام بازدید در این شاخه به این امر توجه داشته باشند تا بازدید مؤثرتر و مفیدتر واقع شود.

واژه‌های کلیدی: بازدید، محیط آموزش، معماری.

استناد: پروا، محمد؛ پیران، نجابت. (۱۴۰۲). بررسی نقش بازدید بر دانشجویان معماری، از نظر اساتید معماری (دروس تئوری-تاریخ، کارگاهی و تئوری فنی). فصلنامه معماری و محیط پایدار، سال ۱، شماره ۱، شیراز، صص ۵۷-۷۲.

مقدمه

آموزش به‌عنوان یکی از راه‌های انتقال مفاهیم، دستاوردهای جدید علوم و نتایج تلاش‌های علمی، توانسته گامی والا در راستای یادگیری و ارتقای عملکرد فراگیران در جامعه علمی داشته باشد (Askari, Khaganizadeh, 2009: 174). در اکثریت چشم‌اندازها در دوره‌های مختلف آموزش معماری، یادگیری در محیطی متکی به متن‌زدایی، بر اساس سخنرانی‌ها و کتاب‌های درسی اتفاق می‌افتد (George, 2018). اگر عناصر فعال در محیط آموزشی یک مؤسسه‌ی آموزش عالی شناسایی شود و آن‌ها آن‌گونه که توسط دانشجویان یا مدرسن درک می‌شود، ارزیابی گردد. هم‌ا‌ساس و پایه‌ای برای تعدی آن‌ها به‌منظور تقویت تجربه‌ی یادگیری در اختیار گذاشته می‌شود هم‌زمینه‌ی سیاست‌گذاری آموزشی آگاهانه و مبتنی بر شناخت و تخصیص در ست منابع استراتژیک سازمان تسهیل می‌شود (Rezaei & Bamani, 2015: 38). لحظات یادگیری عمیق چنان لذتی در دانشجو پدید می‌آورد که برای او فراموش ناشدنی است. در دو دهه گذشته توجه به کیفیت آموزش عالی بیش‌ازپیش اهمیت یافته است. نظام‌های آموزش عالی در اغلب کشورهای جهان در راستای توجه بیشتر به کیفیت آموزش، پژوهش و عرضه خدمات تخصصی به استقرار نظام‌های ارزیابی و اعتبار سنجی پرداخته‌اند. به نظر می‌رسد تحولات ایجاد شده در آموزش معماری، تغییر شیوه‌های سنتی به روش‌های جدید آموزش طراحی، تجدیدنظر اساسی را در فرآیند و روش‌های آموزش این رشته اجتناب‌ناپذیر کرده است. امروزه آموزش معماری، به‌عنوان یکی از شاخه‌های ویژه آموزش، به گسترش توانایی‌های ابتکاری نیاز دارد (Namazian & Gharoni, 2013:129). چارچوب صلاحیت ملی یک کشور نیازمند سطح معینی از دانش و پیچیدگی مهارت‌ها برای به رسمیت شناختن مدرک دانشگاهی است. برای برنامه‌های معماری، حجم کار دانشجو برای دوره‌های طراحی سنگین است؛ بنابراین، هر دوره باید با دقت توسعه داده شود تا اطمینان حاصل شود که دانشجو بیش‌ازحد بارگذاری نمی‌شوند (Soliman, 2017).

جو و محیط حاکم بر آموزش می‌تواند در هر عرصه‌ی یادگیری و یاددهی متفاوت باشد به‌طوری‌که به استاندارد نزدیک و یا از آن دور گردد. در یک محیط آموزشی، طرح یک سؤال می‌تواند برای دانشجو تحقیرکننده باشد، اما در یک محیط و فضای دیگر، طرح همان سؤال می‌تواند چالش‌برانگیز و محرک یادگیری باشد. محیط آموزشی در بخش‌های مختلف بالینی فرق دارد. همچنین این محیط با نوع سازمان و نوع رشته تفاوت می‌کند. محیط دبستان، دبیرستان و دانشگاه باهم فرق می‌کند هرچند بعضی عناصر مشترک دارند (Rezaei & Bamani, 2015: 38).

برای آموزش عالی اهداف گوناگونی تعریف کرده‌اند که توسعه و گسترش مرزهای دانش و تولید علم، تربیت افراد برای برآوردن نیازهای تخصصی جامعه، انتقال میراث فرهنگی از نسلی به نسل دیگر، رشد و شکوفایی استعدادهای بالقوه افراد جامعه، تسهیل فرآیند یادگیری مستمر، بر عهده گرفتن نقشی مؤثرتر در شناخت مسائل عمده‌ی جامعه در سطح ملی و منطقه‌ای و محلی و مشارکت در حل آن‌ها، عرضه‌ی آموزش عالی متناسب با ویژگی‌ها، انگیزه‌ها، انتظارات، تحصیلات و توانایی‌های افراد و ایفای نقش اساسی در تمامی زمینه‌های توسعه از جمله‌ی این اهداف هستند (Mirdamadi, 2003: 89). در این زمینه، سفرهای آکادمیک را می‌توان به‌عنوان سفرهای فیزیکی توسط دانشگاهیان به‌منظور تحقیق تعریف کرد (Heike Jöns, 2008).

رشته معماری با توجه به اینکه، رشته‌ای کاربردی در زندگی انسان‌ها و جوامع بشری می‌باشد از اهمیت زیادی برخوردار است. توجه به رفع بیشتر نیازهای انسان در فضاهای مختلف و نحوه استفاده شدن مکان‌ها از جمله وظایف یک طراح و معمار می‌باشد که بتواند با یادگیری در ست، نقش خود را ایفا کند؛ اما برای پرورش یک معمار و طراح توانمند محیط و روش‌های آموزش در دانشگاه‌ها در جهان متفاوت است. نظر به اینکه بازدید به‌عنوان یکی از روش‌های مورد استفاده در دانشگاه‌ها برای فهم بهتر آموزش مورد استفاده قرار می‌گیرد لیکن مناسب بودن آن برای دروس مختلف معماری اعم از تئوری و عملی موضوع این مقاله می‌باشد که هدف از این پژوهش بررسی نقش بازدید در محیط آموزش معماری از نظر اساتید معماری می‌باشد و به پاسخ دهی به سوالات بررسی نقش بازدید بر دانشجویان معماری، از نظر اساتید معماری (دروس تئوری-تاریخ، کارگاهی و تئوری فنی) چیست؟ و بازدید در رشته معماری در رشته‌های (دروس تئوری-تاریخ، کارگاهی و تئوری فنی) تا چه اندازه اهمیت دارد؟ می‌پردازد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

با توجه به اهمیت موضوع آموزش در رشته معماری اما تاکنون تحقیقی بر مبنای نقش بازدید در این درس از نظر اساتید صورت نگرفته است اما در تحقیقی که حبیب‌الله رضایی و نیکو بمانی تحت عنوان نقش محیط یادگیری در ارتقای آموزش و معرفی ابزارهای اندازه‌گیری محیط یادگیری در فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی جندی‌شاپور به چاپ رسیده است این نتیجه حاصل شده است که محیط یادگیری یک تعیین‌کننده‌ی رفتاری است و نمودار ادراک دانشجو از محیط پیرامون خود در عرصه‌ی یادگیری می‌باشد. این درک و

نگرش دانشجوی، در پیشرفت تحصیلی و موفقیت وی در امر یادگیری تأثیر بسزایی دارد. یکی از دلایل توجه به محیط آموزشی همین مسئله می‌باشد که محیط آموزشی مناسب یکی از عناصر ضروری برای یادگیری است. ابزارهای ارزشمندی جهت سنجش محیط آموزشی طراحی شده است. هرکدام از ابزارها جزئی از محیط آموزشی را می‌سنجد و هیچ ابزاری همه‌ی عناصر محیط آموزشی را موردسنجش قرار نمی‌دهد. وظیفه‌ی هر استاد یا مدرسی است که با این ابزارها آشنا شود و بتواند محیط کلاسی خود را موردسنجش قرار دهد تا در صورت نیاز بتواند این محیط را ارتقا دهد. وظیفه‌ی هر مدرس یا استادی است که با راه‌های ارتقای محیط آموزشی آشنا شود و از آن‌ها برای ارتقای محیط استفاده نماید (رضایی و بمانی، ۱۳۹۵). دکتر علی نمازیان و مهندس فاطمه قارونی نیز تحت عنوان حلقه گمشده روان‌شناسی محیط در آموزش معماری در نشریه علمی پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران مقاله‌ای چاپ کرده‌اند که به این نتیجه حاصل شده که امروزه آموزش معماری، به‌عنوان یکی از شاخه‌های ویژه آموزش، به گسترش توانایی‌های ابتکاری نیاز دارد از طرفی، آنچه به‌عنوان سیمای یک مجموعه معماری شهری دیده می‌شود، بازتاب انتقال مفاهیم و ارزش‌هایی است که از آموزش آن آغاز می‌شود و نهایتاً در جامعه به حقیقت می‌پیوندد، درواقع معماری در ژرف‌ترین معنای خود، تقسیم و ایجاد نظم و هماهنگی در فضا و زمان و تحمیل اراده انسانی به آن‌ها است (نمازیان و قارونی، ۱۳۹۲) در مقاله Wardah Fatimah Mohammad Yusoff و همکاران که در سال ۲۰۱۹ با عنوان درک دانشجویان معماری از عوامل مؤثر بر انتخاب مکان برای سفر دانشگاهی و بازدید از سایت اذعان می‌دارد که دانشجویان بر این باورند که بازدید برای آنها مفید است. با این حال اکثر آنها نیز متفق‌القول هستند که عوامل زمان سفر، مالی و قرار گرفتن در معرض دانش بر انتخاب آنها برای مکان تأثیر می‌گذارد. یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که دانش‌آموزان هنوز هم سفرهای تحصیلی دورتر و مکان بازدید از سایت انتخاب می‌کنند و اگرچه با مشکلات مالی روبرو هستند. از این‌رو، توصیه می‌شود که بیشتر باید اقداماتی مانند ارائه حمایت‌های مالی برای تشویق سفر تحصیلی و بازدید از محل انجام شود (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019) با توجه به اهمیت موضوع آموزش در رشته معماری و توجه به یادگیری اصولی آن برای دانشجویان براساس نیازهای این رشته اما تاکنون تحقیقی بر مبنای نقش بازدید در درس معماری از نظر اساتید صورت نگرفته و به بازدید در آموزش معماری توجهی نشده است و با توجه به این مهم و جای خالی این مسأله در پژوهش‌های صورت گرفته، لذا این پژوهش به بررسی نقش بازدید بر دانشجویان معماری، از نظر اساتید معماری (درس تئوری-تاریخ، کارگاهی و تئوری فنی) می‌پردازد.

چهارچوب نظری پژوهش

پرورش معمار

یکی از رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای معماری است که می‌توان آن را در سطوح مختلفی دنبال کرد (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019). پرورش معمار آن است که بی‌هدف قرار دادن شکل و تعریفی خاص از معماری، به کشف و پرورش ویژگی‌ها و استعدادها شاگرد پرداخته و هدف را تولید «معمار» و نه «معماری» قرار داده و با قبول این که «معمار» خود معماری را به وجود خواهد آورد. پرورش معمار هنگامی ضرورت می‌یابد که معماری روز و معماری فاقد کیفیت مطلوب بوده و ارزش آموزش دادن را نداشته باشد (حجت، ۱۳۸۲: ۶۴). از آنجایی که معماری نیاز به خلاقیت بالایی دارد، برخورداری دانشجویان از آن در ارائه راه‌حل‌ها ضروری است. مسائل و مشکل خلاقیت که توسط دانش نظری پشتیبانی می‌شود، ممکن است راه‌حل‌های مؤثری را ایجاد کند. باین‌حال، دانش‌آموزانی وجود دارند که قادر به تفسیر دانش نظری که آموخته‌اند را ندارند. هنجار آموزش از مدرسه تا دانشگاه که بر حفظ کردن تأکید دارد یکی از عواملی است که به این ناتوانی کمک می‌کند (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019) امروزه متخصصین تعلیم و تربیت معتقدند که تنها با ارائه آموزش‌های کلاسیک نمی‌توان به اهداف عالی آموزش و پرورش در قرن بیست‌ویک دست یافت؛ بنابراین باید زمینه‌های مناسب را فراهم کرد تا مخاطبان به مشاهده عینی پدیده‌ها و واقعیت‌ها بپردازند و تجربی ارزشمند و دست‌اول کسب کنند (ردائی، ۱۳۹۴: ۲). اکثر افراد با این شکل آموزش آشنایی دارند، زیرا آنها آن را به‌طور مکرر در کلاس‌های درس سنتی تجربه کرده‌اند؛ معلم در جلوی کلاس با مکتب کمی برای سؤال یا تعامل سخنرانی می‌کند. این شکل از آموزش یک محیط یادگیری غیرفعال با انتظار کمی ایجاد می‌کند دانش‌آموز برای مشارکت در فرآیند یادگیری، دچار یکنواختی می‌شود و در نتیجه، دانش‌آموزان از روند یادگیری جدا می‌شوند (George, 2018). باین‌وجود، تجربه یک موقعیت یا یک محیط از طریق تحصیلی سفر یا بازدید از سایت می‌تواند این قابلیت را افزایش دهد. فقدان تجربه شخصی، توانایی‌های دانش‌آموزان را محدود می‌کند درک و تجسم فضاها تجربه شخصی برای دانش‌آموزان برای درک معماری ضروری است عناصری مانند نور، فرم، بافت، مقیاس، نسبت و بسیاری موارد دیگر. با این تجربه شخصی، دانش‌آموزان نیز می‌توانند جنبه‌های محیطی، فرهنگی و اجتماعی اطراف خود را درک کنند (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019)

آموزش معماری، این زمانی و این مکانی

بر اساس ساختار فعلی سیستم آموزشی، اجرای راهبردهای مختلف تدریس و یادگیری، دنبال کردن روش‌های مختلف تدریس و تخصیص وظایف جامع به یادگیرندگان طراحی غیرممکن است (Soliman, 2017). در آموزش معماری نمی‌توان به احکامی کلی و هر زمانی و هر مکانی دل بست. در آموزش معماری نباید هر چه را که در هر کجا و در هر زمان اتفاق می‌افتاده یا می‌افتد، سرمشق قرار داد. اگر امروزه در بسیاری از کشورهای غربی، دروس مقدماتی از برنامه آموزش معماری حذف شده، شاید به آن علت است که در دوران پیش از دانشگاه، پرورش خلاقیت و استعداد مهم‌ترین اصل و هدف نظام آموزشی است. این در حالی است که در ایران، شاگرد در بدو ورود به رشته معماری تحت تأثیر دوازده سال آموزش دانش افزا، نه تنها اشتیاقی به عمل خلاقانه از خود نشان نمی‌دهد که از وجود چنین موهبت الهی در خود بی‌خبر است (حجت، ۱۳۹۳: ۲۳۹). خلاقیت به‌عنوان ظرفیت تولید تعداد زیادی ایده‌هایی با بالاترین سطح اصالت تعریف می‌شود. نقطه شروع یادگیری و دانش است (Soliman, 2017). آموزش معماری فرآیندی پیچیده است زیرا نیازمند خلاقیت بالایی با پشتوانه دانش در زمینه‌های مختلف است. علاوه بر خلاقیت، یادگیری معماری مستلزم دانش و مهارت‌هایی است که انباشته می‌شوند و ترقی خواهند کرد (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019).

روش تدریس

روش سازمان‌دهی شکل یادگیری باهدف برآورده شدن یک هدف آموزشی خاص، یا به‌جای گذاردن یک اثر یادگیری خاص است. مجموعه فعالیت‌ها و مراحل تجربی است که برای نیل به هدفی معین انجام می‌شود و بهترین روش روشی است که با صرف کمترین مدت و با توجه به امکانات موجود، بیشترین بهره و نتیجه را عاید گرداند. آموزش فعالیتی است هدف‌دار و از پیش طراحی شده، که هدفش فراهم کردن فرصت‌ها و موقعیت‌هایی است امر یادگیری را در درون یک نظام پرورشی تسهیل کند و سرعت بخشد. تدریس به آن قسمت از فعالیت‌های آموزشی که با حضور استاد در کلاس درس اتفاق می‌افتد اطلاق می‌شود. تدریس بخشی از آموزش است و همچون آموزش یک سلسله فعالیت‌های منظم، هدف‌دار و از پیش تعیین شده را در برمی‌گیرد و هدفش ایجاد شرایط مطلوب یادگیری از سوی استاد است (پروا، ۱۴۰۰). روش‌های تدریس، مریبان طراحی را قادر می‌سازد تا برنامه درسی را برای ترم آماده کنند که نه تنها رویکردی جامع به فرآیند طراحی ارائه می‌کند، بلکه با استانداردهای ملی برای حجم کار دانشجویان همخوانی دارد. چارچوب ملی صلاحیت (NQF) بسیاری از کشورها در تلاش برای ایجاد مقاطع تحصیلی است که به سطح معینی از دانش و پیچیدگی مهارت‌ها نیاز دارد (Soliman, 2017).

کارگاه‌های موجود با توجه به فضای محدود تقریباً به‌روز و کارآمد شده‌اند. در شرایط خاص از کارگاه آموزشی خارج از مجموعه نیز استفاده می‌شود. مثلاً کلاس ماکت‌سازی در کارگاه دکور. تالاری خارج از مجموعه تشکیل می‌گردد، یا لابراتوار عکاسی در مجموعه راه‌اندازی می‌شود (یاسینی، ۱۳۸۲: ۲۱). در آموزش معماری، سفر تحصیلی و بازدید از محل می‌تواند به‌صورت مجزا یا ترکیبی انجام شود.

بسته به شرایط و نیاز پروژه، در برخی شرایط، سفر تحصیلی و بازدید از آن بازدید می‌کنند ساختمان‌ها یا مکان‌هایی برای مطالعات موردی، در صورتی که سایت در نزدیکی آن واقع شده باشد، ممکن است شامل بازدید از سایت نیز باشد. باین‌حال، اگر مطالعات موردی دور از سایت انتخاب شده قرار داشته باشد، بازدید یا سفر ممکن است جداگانه برگزار شود. هر دو رویکرد مزایای خاص خود را دارند و معایب رویکرد اول ممکن است در زمان و هزینه بیشتری در مقایسه با روش دوم صرفه‌جویی کند. باین‌حال اشکال رویکرد قبلی این است که اگر سایت دور از مؤسسه واقع شود، دانشجویان ممکن است با مشکل مواجه شوند بازبینی آن در برخی شرایط، دانش‌آموزان ممکن است نیاز به بازدید مجدد از سایت برای انجام مشاهدات بیشتر یا جمع‌آوری داده‌های بیشتر داشته باشند. در معماری نیز دانشجویان از طبیعت و محیط ساخته‌شده یاد می‌گیرند (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019). لازم است گفته شود یکی از ابزارهای آموزشی بازدید علمی فراخور هر درس مانند بازدید از کارگاه‌های مختلف، چاپخانه‌ها، موزه‌ها و همچنین بازدید از نمایشگاه‌های مختلف هنری می‌باشد. (یاسینی، ۱۳۸۲: ۲۱).

معنی لغوی بازدید

سفر آکادمیک و بازدید از محل ازجمله آموزش‌هایی هستند که باید همچنان مهم باشند زیرا مستقیم توسط تجربه به دانش‌آموزان ارائه می‌شوند (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019). بازدید کلمه‌ای مرکب می‌باشد که از دو کلمه باز و دید تشکیل شده است که در اینجا باز معنی دوباره و دید به معنای دیدار می‌باشد که در فرهنگ دهخدا به معنای دوباره به دیدن کسی رفتن می‌باشد؛ و به صورت کلی یعنی ملاقات، کنترل و بررسی و معاینه می‌باشد؛ که در اینجا منظور از بازدید کنترل و بررسی مطالب عملی است که در کلاس به صورت شفاهی

در مورد آن‌ها صحبت می‌شود. سفر آکادمیک و بازدید از محل از جمله آموزش‌هایی هستند که باید همچنان مهم باشند زیرا مستقیم توسط تجربه به دانش‌آموزان ارائه می‌شوند.

بازدید

سفر تحصیلی را می‌توان به‌عنوان یک فرآیند مهم در تولید و مبادله دانش علمی و تشکیل شبکه‌های علمی در سراسر جهان تلقی کرد (Heike Jöns, 2008). با وجود ارزشی که بازدید از سایت می‌تواند فراهم کند، در طول تاریخ به‌طور سنتی، یادگیری با استفاده از یک رویکرد آموزش گرا داده می‌شود. رویکرد آموزش گرا، آموزشی مبتنی بر این فرض که دانش یک ساختار هدفمندی است که می‌تواند از معلم به دانش‌آموز منتقل شود (George, 2018). یکی از رویکردها در آموزش استودیو طراحی معماری، یک سفر تحصیلی است که همیشه در آن مرتبط با بازدید از سایت است، این رویکرد به‌طور گسترده در آموزش معماری در سراسر جهان اعمال می‌شود (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019). با این حال، در اجرای این رویکرد چالش‌هایی وجود دارد. گردش و بازدید علمی یکی از روش‌های فعال تدریس و شیوه‌ای مناسب برای یادگیری-یاددهی است که گاهی برای مطالعه جامعه در خارج از کلاس و آزمایشگاه و کتابخانه، با توجه به هدف‌های معین آموزشی از سوی معلم و دانش‌آموز طراحی و تنظیم می‌شود (صادقی، لگزیان، ۱۳۹۶، ۸۳). در زمینه‌های طراحی، سفر به سایت‌ها به‌عنوان یک راه ارزشمند برای تحصیل دانش‌آموزان در زمینه فیزیکی تلقی می‌شود (George, 2018). گردش علمی این فرصت را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد که از طریق مشاهده طبیعت و وقایع و فعالیت‌ها تجربه علمی به دست آورند و با مشاهده مستقیم مفاهیمی را که در کلاس درس مورد بحث قرار می‌گیرد بهتر در ذهن خود بپروراند (ردائی، ۱۳۹۴، ۱). این فعالیت‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا آنها وضعیت واقعی، مسائل و مشکلات ساختمان‌ها را مشاهده و درک کنند. به‌طور معمول، ساختمان‌ها برای مطالعات موردی سفر تحصیلی انتخاب می‌شوند و مربوط به پروژه استودیویی هستند. با بازدید از مطالعات موردی، دانش‌آموزان می‌توانند عملکردها را در زندگی واقعی مشاهده و درک کنند و بهره‌برداری، آرایش و اتصال فضایی، ساخت و ساز و خدمات و همچنین رفتار انسان در داخل ساختمان‌ها از نزدیک مشاهده کنند (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019).

روش بازدید از نظر زمان می‌توان به چهار نوع مطابق جدول تقسیم کرد:

جدول ۱- انواع بازدید از نظر زمان،

نام بازدید	مثال
بازدید سریع و در زمان محدود	به دانشجویان امکان عمل‌آوری بتن نمایش داده می‌شود
بازدید چندساعته	حضور دانشجویان در کارگاه ساختمانی برای نحوه اجرای سقف بتنی
بازدید به‌صورت روزانه	بازدید از ساختمان‌ها در بافت قدیمی
بازدید به‌صورت هفتگی	بازدید از ساختمان‌های شاخص شهرهای ایران

منبع: نگارنده، بر اساس مقاله (صادقی، لگزیان، ۱۳۹۶)

شیوه گردش علمی و بازدید

شیوه گردش علمی (بازدید) به دانشجویان امکان مشاهده طبیعت، وقایع، فعالیت‌ها، اشیاء و مردم را در تحلیلی علمی می‌دهد. در گردش علمی دانشجویان با مشاهده واقعیت‌ها می‌توانند مفاهیمی را که در کلاس مورد بحث قرار می‌گیرد، بهتر در ذهن خود بپروراند و استاد می‌تواند با استفاده از این شیوه کنجکاوی فراگیران را درباره موضوعی خاص برانگیزد. (پروا، کلاس شیوه‌های آموزش و طراحی در معماری، ۱۴۰۰/۲/۲۲) روش‌های مؤثر به عوامل زیادی از جمله هدف سفر، تعداد شرکت‌کنندگان، مدت‌زمان و بسیاری موارد دیگر بستگی دارد (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019).

بازدید علمی، روش آموزش منحصربه‌فردی است که مانند آزمایش و نمایش، امکان کسب تجربه‌های دست‌اول از اجسام و پدیده‌ها را برای مخاطبان فراهم می‌سازد. به جرأت می‌توان گفت که تأثیر گردش و بازدید علمی در امر آموزش، حتی از آزمایش و نمایش بیشتر است؛ زیرا تجربه‌هایی را در اختیار شرکت‌کنندگان و فراگیران قرار می‌دهد که معمولاً نمی‌توان آن‌ها را در کلاس ارائه کرد (صادقی، لگزیان، ۱۳۹۶، ۸۴). از طریق بازدید، که به‌صورت رویکرد آموزش گرای منفعل امکان‌پذیر خواهد بود دانش‌آموز درک عمیق‌تری از موضوع پیدا می‌کند (George, 2018). همچنین باید بین ذینفعان همکاری وجود داشته باشد. در سازمان‌دهی سفر میدانی برای مؤثرتر و معنادارتر کردن یک

سفر میدانی مستلزم فعال بودن است. مشارکت معلمان یا تسهیلگران قبل از سفر و همچنین معلمان باید تکالیف خود را در مورد مکان مانند وجود امکانات مناسب در محل و جمع‌آوری اطلاعات و بسیاری دیگر انجام دهند. همچنین توصیه می‌شود که معلمان قبل از آوردن دانش‌آموزان خود از سایت بازدید کنید (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019).

جدول ۲- بررسی عوامل تأثیرگذار در بازدید

نکات مثبت	نکات منفی
بررسی عینی موضوعات کلاس	رعایت ضوابط دانشگاهی بسیار سخت است (بخصوص در نظام آموزشی ایران)
به دلیل وقوع وقایع خاص در بازدید، مطالب در ذهن دانشجو باقی می‌ماند	استاد باید دارای کاریزمای زیادی باشد
آزادی رفتار در محیط بازدید سبب می‌گردد که دانشجو خسته نگردد	تفاوت فرهنگی دانشجویان و نحوه متفاوت برخورد
درک بهتر مسائل	خستگی طولانی بودن زمان بازدید

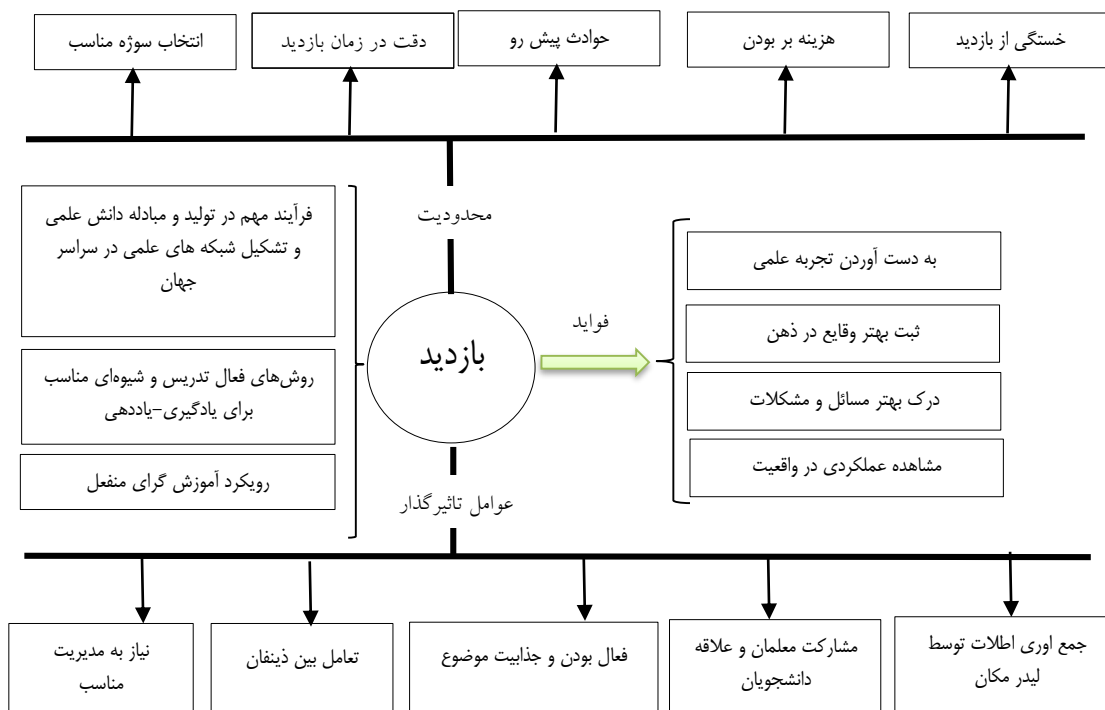
منبع: نگارنده

محدودیت و مشکلات بازدید

راه‌های زیادی برای انجام سفر تحصیلی و بازدید از محل وجود دارد. با این حال، داشتن یک سفر میدانی مؤثر و معنادار یک چالش است زیرا باید به‌خوبی مدیریت شود، تجربه انگیزشی را فراهم می‌کند و به یک ابزار یادگیری مؤثر تبدیل می‌شود (Yusoff, Ja'afar, Mohammad, 2019).

بازدید خصوصاً در رشته معماری حائز اهمیت است در هنگام بازدید رعایت موارد زیر مهم می‌باشد:

- ۱- انتخاب محل و سوژه بازدید مهم است
- ۲- تدوین مباحث مطروحه در زمان بازدید و ارتباط با بحث کلاس مهم است
- ۳- مدیریت رفتاری زمان بازدید بسیار مهم است (پروا، کلاس شیوه‌های آموزش و طراحی در معماری، ۱۴۰۰/۲/۲۲)
- ۴- بازدید علمی خوب، وقت زیادی نیاز دارد.
- ۵- مهم‌ترین مشکلی که در اجرای یک بازدید علمی بر سر راه آموزش وجود دارد، ترس از حوادث حین بازدید است.
- ۶- نبودن هزینه کافی جهت اجرای بازدید علمی.
- ۷- در صورتی که بازدید علمی فاقد کنترل لازم باشد، فراگیران، آن را اتلاف وقت تلقی می‌کنند؛ نه فعالیت آموزشی.
- ۸- عدم همکاری عوامل اجرایی مدارس و ادارات آموزش و پرورش
- ۹- ناآگاهی اولیا به روش بازدید علمی و مطالعات میدانی (صادقی، لگزیان، ۱۳۹۶، ۸۵)

شکل ۱- تعریف بازدید، منبع: نگارنده

بر اساس مطالب ابتدا برای بررسی نقش بازدید در رشته معماری، دروس معماری به سه دسته دروس تئوری-تاریخی، دروس تئوری-فنی و دروس کارگاهی تقسیم شده است آنگاه مؤلفه های استخراج شده در جدول شماره ۳، با استفاده از پرسشنامه و نظر اساتید بررسی شده اند:

جدول ۳- جدول مؤلفه ها و معیارها

معیارها	مؤلفه ها
اهمیت کنترل کلاس و زمان	دروس تئوری-تاریخی
جذابیت برای استاد و دانشجویان	
میزان تعامل دانشجویان	
علاقه دانشجویان	
میزان خستگی ناشی از بازدید	دروس تئوری-فنی
اهمیت کنترل کلاس و زمان	
جذابیت برای استاد و دانشجویان	
میزان تعامل دانشجویان	
علاقه دانشجویان	دروس کارگاهی
میزان خستگی ناشی از بازدید	
اهمیت کنترل کلاس و زمان	
جذابیت برای استاد و دانشجویان	
میزان تعامل دانشجویان	
علاقه دانشجویان	
میزان خستگی ناشی از بازدید	

منبع: نگارنده

مواد و روش تحقیق

پژوهش حاضر از منظر روش شناسی پژوهشی کیفی است. در این مقاله به بررسی نقش بازدید در محیط آموزش بر دانشجویان معماری، از نظر اساتید معماری در دروس تئوری و تاریخ و کارگاهی و تئوری فنی پرداخته و نیز به نقش بازدید برای ایجاد علاقه دانشجویان و همچنین افزایش تعامل آن‌ها از نظر اساتید و به تأثیر کنترل کلاس و جذابیت استاد و میزان خستگی ناشی از بازدید به‌عنوان مؤلفه‌ها توجه شده است. داده‌های این تحقیق تحت عنوان پرسشنامه محقق ساز به صورت نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفته و این مطالعه از نوع مقطعی بوده و جمعیت هدف آن عبارت از اساتید رشته معماری شهر شیراز و جمعیت تحت مطالعه بر اساس اساتیدی که تجربه بازدید در روند آموزش دانشگاه را داشته‌اند به تعداد ۲۵ نفر در اختیار افراد شرکت کننده قرار گرفته است و با استفاده از نرم‌افزار SPSS به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. پرسشنامه‌های الکترونیکی در اختیارشان قرار گرفت. ابزار اندازه‌گیری پژوهش حاضر، پرسشنامه محقق ساخت است دارای ۲۵ گویه با ۵ معیار (کنترل کلاس، جذابیت برای استاد، تعامل دانشجویان، علاقه بچه‌ها و میزان خستگی) است. گویه‌های پرسشنامه خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد است که به ترتیب امتیازهای ۰ تا ۴ دارند. محتوای پرسشنامه توسط پنج تن از اساتید بررسی و روایی محتوایی آن تأیید شده است و پایایی این پرسشنامه توسط محقق با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ محاسبه شد. در این مقاله روابط بین متغیر اصلی یعنی میزان اهمیت بازدید با متغیرهای مستقل مانند دروس تئوری-تاریخی، تئوری-فنی و کارگاهی با استفاده از رگرسیون لجستیک مورد بررسی قرار گرفت. افراد تحت مطالعه به سؤالات این پرسشنامه به صورت خود گزارشی پاسخ دادند. شرکت‌کنندگان به سؤال اصلی این پرسشنامه «آیا به بازدید اهمیت می‌دهید؟» در یک طیف لیکرت پنج گزینه‌ای «بسیار زیاد»، «زیاد»، «متوسط»، «کم» و «خیلی کم» پاسخ دادند. از این سؤال در مقاله حاضر تحت عنوان متغیر «میزان اهمیت بازدید» یاد شده است. در بررسی روابط در روش رگرسیون لجستیک، متغیر فوق به صورت دوحالتی اهمیت و عدم اهمیت در نظر گرفته شده که پاسخ‌های مربوط به گزینه‌های بسیار زیاد و زیاد به‌عنوان گزینه مرجع در نظر گرفته شده‌اند.

بحث و ارائه یافته‌ها

توصیف داده‌های دموگرافیک

در این بخش به ارائه اطلاعات توصیفی حاصل از پرسشنامه می‌پردازیم. در این مطالعه مقطعی ۲۵ نفر در گروه سنی ۲۵ تا ۶۵ سال مورد بررسی قرار گرفتند. جدول شماره ۴ شامل فراوانی پاسخ‌دهندگان براساس جنسیت و مقطع تحصیلی و سن می‌باشد.

جدول ۴- درصد فراوانی پاسخگویان براساس جنسیت و مقطع تحصیلی و سن

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی	تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی	سن	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۱۳	۵۲	فوق لیسانس	۱۰	۴۰	۲۵-۳۵	۱۲	۴۸
				۳۶-۴۵		۸	۳۲	
زن	۱۲	۴۸	دکتر	۱۵	۶۰	۴۶-۵۵	۴	۱۶
				۵۶-۶۵		۱	۴	

همان‌طور که در جدول شماره ۴ می‌بینید فراوانی از نظر جنسیت، مردها بیشتر از زن‌ها و فراوانی از نظر مقطع تحصیلات، دکترا و همچنین فراوانی گروه سنی ۴۶-۵۵ نیز بیشتر می‌باشد.

اهمیت به نقش بازدید

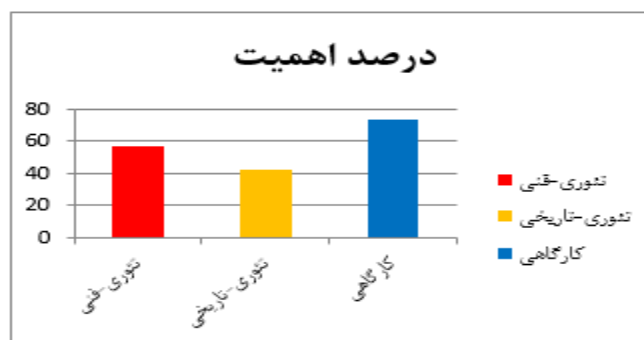
جدول ۵- درصد فراوانی پاسخگویان براساس اهمیت به نقش بازدید

اهمیت به بازدید	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار زیاد	۶	۲۴
زیاد	۹	۳۶
متوسط	۵	۲۰
کم	۳	۱۲
خیلی کم	۲	۸

طبق نتایج این مطالعه ۶ نفر (۲۴ درصد) از اساتید بیان کردند که اهمیت نقش بازدید در محیط آموزش بسیار زیاد است و ۲ نفر (۸ درصد) از اساتید به نقش بازدید اهمیت خیلی کمی می‌دهند؛ و همچنین ۹ نفر (۳۶ درصد) با بیشترین آمار از اساتید اعلام کرده‌اند که به نقش بازدید اهمیت زیادی می‌دهند بنابراین از نظر اساتید نقش بازدید در محیط آموزش مؤثر است.

جدول ۶- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط اساتید به تفکیک دروس

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۷۴/۵۹	۵۹/۶۷	۱/۷۳	۲۶/۹	۵۰/۹	۲۰/۲	۱/۶	۰/۴	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۵۳/۴۴	۴۲/۷۵	۱/۰۱	۱۹/۴	۴۲/۲	۳۰/۲	۶/۴	۱/۸	۰/۰۰۱
کارگاهی	۹۱/۳۵	۷۳/۰۸	۲/۸۳	۳۲/۱	۴۶/۱	۱۸/۳	۲/۵	۱/۱	۰/۰۰۱

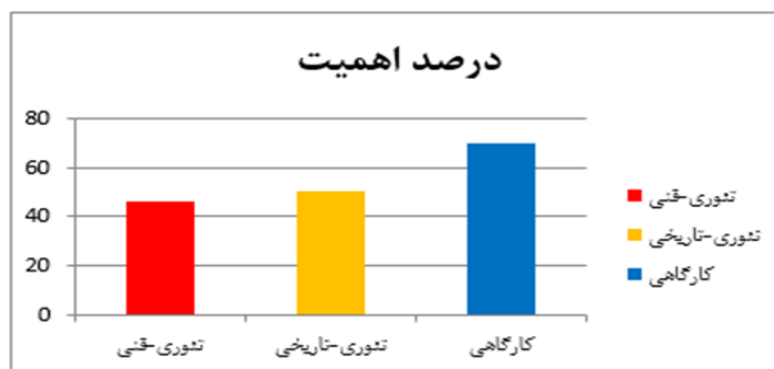

شکل ۲- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط اساتید به تفکیک دروس

با توجه به جدول شماره ۶ و شکل شماره ۲ نشان می‌دهد که از نظر اساتید نقش بازدید در هنگام تدریس دروس کارگاهی تقریباً با ۷۴ درصد بیشترین اهمیت را دارا می‌باشد و دروس تئوری-فنی با تقریباً ۶۰ درصد و دروس تاریخی تقریباً ۴۳ درصد به ترتیب نقش بازدید برای تدریس آن‌ها اهمیت دارد.

جدول ۷- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط اساتید در مؤلفه کنترل کلاس

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۱۰/۵۴	۴۲/۱۶	۱/۵۰	۱۸/۱۷	۱۴/۲۵	۱۰/۸۷	۶/۹۸	۴/۷۴	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۱۲/۵۲	۵۰/۰۸	۲/۸۷	۱۵/۳۸	۱۱/۴۵	۶/۷۸	۴/۳۷	۲/۲۴	۰/۰۰۱
کارگاهی	۱۷/۳۵	۶۹/۴	۱/۰۴	۱۹/۶۷	۱۵/۳۵	۱۲/۷۸	۸/۹۲	۴/۰۸	۰/۰۰۱

شکل ۳- درصد اهمیت به نقش بازدید در مؤلفه کنترل کلاس

همان طور که در جدول ۷ و شکل ۳ مشاهده می‌کنید مؤلفه کنترل کلاس در مؤثر بودن نقش بازدید در دروس کارگاهی با ۶۹/۴ درصد از بقیه دروس از نظر اساتید بیشتر است و دروس تئوری-تاریخی ۵۰/۰۸ درصد و دروس تئوری-فنی ۴۲/۱۶ درصد به ترتیب حائز اهمیت می‌باشد لذا اساتید باید برای دروس کارگاهی بتوانند به درستی کلاس را کنترل کنند تا مؤثرتر واقع شود.

جدول ۸- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط اساتید در مؤلفه جذابیت برای استاد و دانشجویان

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۱۴/۵۷	۵۸/۲۸	۱/۱۳	۱۴/۹۸	۱۰/۶۷	۸/۳۶	۷/۴۵	۲/۶۴	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۱۷/۶۷	۷۰/۶۸	۲/۲۴	۱۶/۶۷	۱۲/۳۴	۱۰/۳۷	۹/۶۸	۳/۶۷	۰/۰۰۱
کارگاهی	۲۰/۹۸	۸۳/۹۲	۲/۵۴	۱۹/۶۷	۱۷/۶۷	۱۴/۳۷	۹/۱۱	۳/۳۷	۰/۰۰۱

همان طور که در جدول ۸ مشاهده می‌کنید مؤلفه جذابیت برای استاد و دانشجویان در بررسی اهمیت و نقش بازدید در دروس کارگاهی با ۸۳/۹۲ درصد از بقیه دروس بیشتر است و بعد از آن دروس تئوری-تاریخی با ۷۰/۶۸ درصد و دروس تئوری-فنی ۵۸/۲۸ درصد جذابیت برای استاد و دانشجویان به هنگام بازدید دارا می‌باشد؛ بنابراین بازدید دروس کارگاهی برای اساتید و دانشجویان جذابیت بیشتری نسبت به سایر دروس دارا می‌باشد.

جدول ۹- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط اساتید در مؤلفه تعامل دانشجویان

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۱۷/۱۷	۶۸/۶۸	۱/۲۴	۲۰/۴۷	۱۶/۳۸	۱۳/۹۷	۸/۴۲	۴/۳۷	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۱۹/۶۷	۷۸/۶۸	۲/۴۶	۲۱/۳۴	۱۸/۹۸	۱۴/۱۲	۶/۳۸	۲/۹۷	۰/۰۰۱
کارگاهی	۲۳/۵۶	۹۴/۲۴	۳/۹۴	۲۳/۵۵	۱۹/۱۴	۱۴/۳۸	۶/۹۸	۴/۳۴	۰/۰۰۱

همان طور که در جدول ۹ مشاهده می‌کنید در مؤلفه تعامل دانشجویان در بررسی اهمیت و نقش بازدید در دروس کارگاهی با ۹۴/۲۴ درصد از بقیه دروس بیشتر است؛ و بعد از آن به ترتیب دروس تئوری-تاریخی ۷۸/۶۸ درصد و دروس تئوری-فنی ۶۸/۶۸ سبب تعامل دانشجویان در بازدید از نظر اساتید می‌شود؛ بنابراین بازدید دروس کارگاهی سبب تعامل بیشتر دانشجویان در فضای آموزشی از نظر اساتید می‌گردد.

جدول ۱۰- میزان اهمیت نقش بازدید توسط اساتید در مؤلفه علاقه بچه‌ها

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۱۴/۰۱	۵۶/۰۴	۰/۸۹	۱۸/۵۷	۱۴/۰۳	۱۱/۵۷	۷/۹۸	۳/۶۱	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۱۷/۲۲	۶۸/۸۸	۱/۰۱	۲۱/۴۷	۱۸/۳۳	۱۳/۷۹	۷/۷۶	۳/۶۱	۰/۰۰۱
کارگاهی	۲۳/۶۵	۹۴/۶۰	۲/۳۴	۲۲/۶۴	۱۸/۴۴	۱۲/۳۸	۹/۶۴	۳/۳۶	۰/۰۰۱

همان طور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌کنید در مؤلفه علاقه بچه‌ها در اهمیت نقش بازدید در دروس کارگاهی با ۹۴/۶۰ درصد از بقیه دروس بیشتر است؛ و پس از آن دروس تئوری-تاریخی با ۶۸/۸۸ و دروس تئوری-فنی با ۵۶/۰۴ درصد به ترتیب از نظر اساتید تأثیرگذار است؛ بنابراین بازدید در دروس کارگاهی سبب افزایش علاقه دانشجویان به رشته معماری می‌گردد.

جدول ۱۱- میزان اهمیت به نقش بازدید توسط افراد مورد مطالعه در مؤلفه میزان خستگی

درس	میانگین	درصد	انحراف معیار	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	سطح معنی‌داری
تئوری-فنی	۲۱/۵۷	۸۶/۲۸	۲/۱۴	۲۰/۳۶	۱۷/۶۱	۱۲/۲۸	۷/۳۴	۳/۵۴	۰/۰۰۱
تئوری-تاریخی	۱۸/۶۴	۷۴/۵۶	۲/۰۹	۱۸/۱۴	۱۳/۶۵	۱۱/۴۷	۹/۶۸	۲/۵۸	۰/۰۰۱
کارگاهی	۱۵/۳۳	۶۱/۳۲	۱/۴۷	۲۱/۳۵	۱۵/۳۴	۱۰/۹۹	۷/۳۶	۱/۴۸	۰/۰۰۱

همان طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌کنید در مؤلفه میزان خستگی در اهمیت نقش بازدید، مؤلفه دروس تئوری-فنی با ۸۶/۲۸ از بقیه دروس بیشتر است؛ و بعد از آن به ترتیب دروس تئوری-تاریخی با ۷۴/۵۶ درصد و دروس کارگاهی با ۶۱/۳۲ درصد سبب خستگی در

دانشجو می‌گردد. لذا با توجه به اینکه میزان خستگی یک امتیاز منفی می‌باشد اساتید باید هنگام بازدید در این دروس دقت کنند تا خستگی دانشجویان سبب بازدهی کم آن نگردد.

جدول ۱۲- عوامل مؤثر بر اهمیت بازدید از دیدگاه اساتید

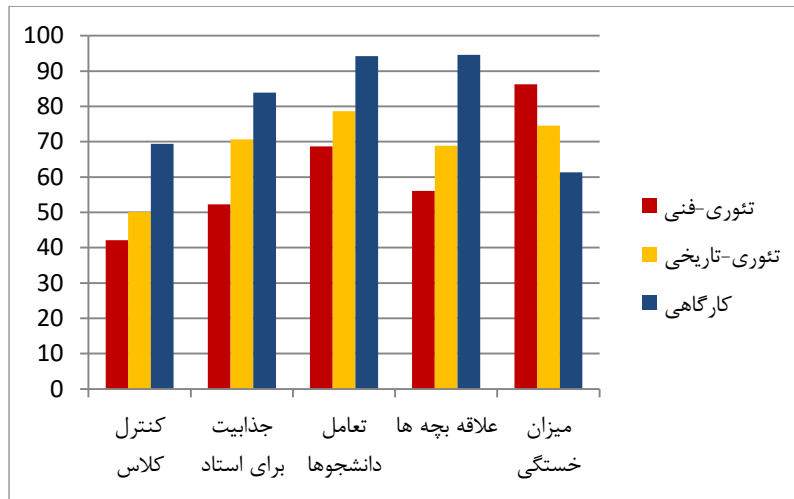
تک		متغیره		چند		متغیره	
میزان بخت	فاصله اطمینان ۰/۹۵	سطح معناداری	میزان بخت	فاصله اطمینان ۰/۹۵	سطح معناداری	میزان بخت	فاصله اطمینان ۰/۹۵
۱/۰۱۹	۱/۰۲۱-۰/۰۱۷	۰/۰۰۱	۱/۰۱۳	۱/۰۱۰-۱/۰۱۶	۰/۰۰۱		
جنسیت							
مرد	۱ (ref)	-	۱ (ref)	-	-	-	-
زن	۱/۰۶۶	۲/۰۸۰-۲/۷۸۲	۱/۹۰۹	۱/۶۳۲-۱/۲۳۴	۰/۰۰۱		
فوق لیسانس	۱ (ref)	-	۱ (ref)	-	-	-	-
دکتر	۰/۹۵۴	۰/۹۴۹-۰/۹۶۰	۰/۰۰۱	۰/۹۷۸-۰/۹۹۲	۰/۰۰۱		

یافته‌ها نشان داد که بخت عدم اهمیت به سلامت به ازای افزایش هر سال سن حدود ۱ درصد افزایش (OR = ۱/۰۱) یافته و به ازای افزایش هر سال به تحصیلات حدود ۲ درصد کاهش یافته (OR = ۰/۹۸) است. مقایسه‌ی میانگین سه درس تئوری-تاریخی، تئوری-فنی و کارگاهی نشان می‌دهد که اساتید درس کارگاهی نسبت به دروس تئوری-تاریخی و تئوری-فنی اهمیت بیشتری می‌دهند.

جدول ۱۳- مقایسه‌ی میانگین سه درس تئوری-تاریخی، تئوری-فنی و کارگاهی

کنترل	کلاس	جذابیت	برای استاد	تعامل	دانشجوها	علاقه		بچه‌ها	میزان	خستگی
						میانگین	درصد			
تئوری-فنی	۱۰/۵۴	۴۲/۱۶	۱۴/۵۷	۵۸/۲۸	۱۷/۱۷	۶۸/۶۸	۱۴/۰۱	۵۶/۰۴	۲۱/۵۷	۸۶/۲۸
تئوری-تاریخی	۱۲/۵۲	۵۰/۰۸	۱۷/۶۷	۷۰/۶۸	۱۹/۶۷	۷۸/۶۸	۱۷/۲۲	۶۸/۸۸	۱۸/۶۴	۷۴/۵۶
کارگاهی	۱۷/۳۵	۶۹/۴	۲۰/۹۸	۸۳/۹۲	۲۳/۵۶	۹۴/۲۴	۲۳/۶۵	۹۴/۶۰	۱۵/۳۳	۶۱/۳۲

بازدید در آموزش معماری به عنوان روش فعال تدریس در دانشگاه‌ها استفاده و به عنوان روش مؤثر در یادگیری همواره در نظر گرفته می‌شود. با نظر به اینکه سرفصل‌های دروس معماری به سه قسمت تئوری-فنی و تئوری-تاریخی و کارگاهی تقسیم می‌شود، انتخاب روش بازدید مناسب هر یک از دروس می‌تواند نتایج بهتری را به وجود آورد. طبق بررسی صورت گرفته در بازدید از دروس کارگاهی از نظر پنج معیار کنترل کلاس، جذابیت برای استاد، تعامل دانشجوها، علاقه بچه‌ها و میزان خستگی در رتبه بهتری نسبت به دروس تئوری-تاریخی و تئوری-فنی دارا می‌باشد و از نظر اساتید معماری برای دروس کارگاهی، بازدید مناسب می‌تواند درک دانشجویان معماری بیشترین تاثیر را دارا باشد ضمن اینکه میزان خستگی، به عنوان عامل منفی، کمتری نیز نسبت به دروس دیگر معماری ایجاد می‌کند. دروس تئوری-تاریخی از نظر اساتید با بررسی پنج معیار در رتبه دوم قرار دارد. در بازدید دروس تئوری-فنی از نظر اساتید با در نظر گرفتن پنج معیار پژوهش در کمترین رتبه می‌باشد این در حالی است که عامل خستگی ناشی از بازدید در این دروس بیشترین درصد را به خود اختصاص داده است. بنابراین توجه به بازدید مناسب و اصولی با توجه به هر یک از دروس معماری، در درک بهتر دانشجو تاثیر گذار خواهد بود و به ایجاد محیط آموزشی پویا کمک خواهد کرد.

شکل ۴- درصد مؤلفه‌های تأثیرگذار از نظر سه دسته دروس

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

روند تحصیل در دانشگاه تنها به فضای کلاس برای آموزش محدود نمی‌شود و آموزش در ابعاد گستره‌تر و فراتر از کلاس و آتبله برای تمامی درس‌ها صورت می‌گیرد. در این میان آموزش رشته معماری با توجه به اینکه در گذشته به صورت استاد-شاگردی در جامعه رایج بوده است لزوم به توسعه فضاهای آموزشی برای درک بهتر و نیز ضرورت حضور در مکان بیشتر احساس می‌گردد. همچنین بازدید به‌عنوان روش فعال تدریس، که به صورت یکی از فضاهای آموزشی مناسب برای دانشجویان معماری در نظر گرفته می‌شود، توسط اساتید مورد استفاده قرار می‌گیرد.

امروزه استفاده اساتید از بازدیدهای مختلف برای شاخه‌های دروس معماری متفاوت انجام می‌شود و چون از طریق دیدن و به صورت تجربی می‌باشد درک مطالب را راحت‌تر کرده است و به‌عنوان روشی نوین در دانشگاه‌ها استفاده می‌گردد. تحقیق حاضر به نقش بازدید در هر یک از شاخه‌های دروس معماری (تئوری-تاریخی، تئوری-فنی و کارگاهی) به‌عنوان مؤلفه از طریق پرسشنامه با پنج معیار بررسی شد که نتایج به‌دست آمده حاکی از آن بود که از نظر اساتید به‌طور کلی بازدید به‌عنوان یک روش که سبب مؤثرتر و کارآمدتر شدن آموزش برای دانشجویان می‌گردد شناخته می‌شود بازدید و تجربه مستقیم بهترین روش برای یادگیری یک حرفه است به‌خصوص رشته معماری که سبب درک بهتر فضا و آشنایی بصری می‌گردد. بازدید و در فضا بودن سبب نهادینه شدن برخی از مفهومی‌های معماری همچون تناسبات و ... برای دانشجویان می‌گردد.

بر اساس پرسشنامه‌ها دروس کارگاهی برای دانشجویان با اهمیت‌تر از دوشاخه دیگر بوده و در این میان نیز مؤلفه کنترل کلاس و جذابیت برای استاد و دانشجویان و تعامل دانشجویان و میزان علاقه دانشجویان در دروس کارگاهی نیز از بقیه دروس با توجه به نمودارها میزان بالاتری را شامل می‌شود و میزان خستگی ناشی از بازدید نیز در این دروس کمتر شناخته شده است اما در مقابل میزان خستگی به‌عنوان یک نکته منفی در دروس فنی تئوری نسبت به بقیه شاخه‌ها میزان بیشتری می‌باشد. در حالی از نظر کنترل کلاس و جذابیت برای استاد و دانشجویان و میزان تعامل دانشجویان و علاقه بچه‌ها، بازدید از نظر اساتید کمترین نقش را ایفا می‌کند؛ بنابراین در هنگام آموزش دانشجویان به دروس کارگاهی با استفاده از بازدید مؤثرتر خواهد بود و فضای مناسب‌تری برای درک مفاهیم ایجاد می‌گردد و بعد از دروس تئوری-تاریخی و در آخر دروس تئوری-فنی برای بازدیدها مناسب هستند.

پیشنهادها

پیشنهاد می‌گردد پیشنهاد می‌گردد با توجه به اهمیت بازدید در دید بصری دانشجو، به بازدید در فضای آموزش توجه گردد و با ایجاد بازدیدهای مناسب فضا آموزشی ارتقا بخشد و نیز هنگام تدریس دروس کارگاهی در دانشگاه‌ها با برنامه‌ریزی مناسب استاد به‌جای حضور دانشجویان در فضای کلاس و آتبله، از بازدید مکرر و مؤثر استفاده گردد و در این بازدیدها عوامل تأثیرگذار بر بازدید نیز در نظر گرفته شود. برای دروس تئوری-تاریخی و نیز علی‌الخصوص تئوری-فنی با صلاح‌دید استاد و نوع مبحث تدریس شده، بازدید و تعداد دفعات آن مشخص گردد. به امید روزی که دانشگاه‌های معماری با اصول و معیارهای مناسب خود بتوانند معمارهایی توانمند، با توجه به نقش پررنگ معماری در زندگی افراد، به جامعه تحویل دهند.

References

1. Askari, A., & Khaganizadeh, M. (2008). Education in a multimedia way. *Journal of Education Strategies*, 2(4). [in Persian]
2. George, B. H. (2018). Using virtual tours to facilitate sustainable site visits of historic sites. *European Journal of Sustainable Development*, 7(4), 411-411.
3. Hojjat, A. (2003). Architecture Education and Values Appreciation. *Fine Arts*, No. 14. [in Persian]
4. Hojjat, A. (2013). *Tradition and Heresy in Architectural Education* (2nd ed.). Tehran University Publications. [in Persian]
5. Jöns, H. (2008). Academic travel from Cambridge University and the formation of centres of knowledge, 1885–1954. *Journal of Historical Geography*, 34(2), 338-362.
6. Mirdamadi, M. (2003). Open Education in Iran. *Pik Noor*, Year 1, No.1. [in Persian]
7. Namazian, A., & Qaroni, F. (2012). The missing link of environmental psychology in architecture education. *Scientific-Research Journal of the Iranian Architecture and Urban Planning Scientific Association*, (5).
8. Parva, M. (2021, 22 May). Teaching methods and design in architecture, Islamic Azad University of Shiraz. [in Persian]
9. Radei, M. (2014). Scientific visits in geology education. Educational workshop and the 34th gathering and the second international specialized congress of geosciences in Iran-Tehran. [in Persian]
10. Rezaei, H., & Stay, N. (2016). The role of the environment in promoting education and the use of environmental measurement tools. *Jenshapour Education Development*, 7(1). [in Persian]
11. Sadeghi, A., & Legzian, M. (2016). The role of field visits in teaching geography and earth sciences. *Powish magazine in human sciences education*, 8. [in Persian]
12. Soliman, A. M. (2017). Appropriate teaching and learning strategies for the architectural design process in pedagogic design studios. *Frontiers of architectural research*, 6(2), 204-217.
13. Yasini. (2012). Rethinking art education methods (2): from single-centered ideas to collective thinking (practical solutions to educational crisis). *Tandis Magazine*, (18). [in Persian]
14. Yusoff, W. F. M., Ja'afar, N. H., & Mohammad, N. (2019). Perception of Architecture Students on Factors Influencing the Selection of Locations for Academic Trip and Site Visit. *Journal of Technical Education and Training*, 11(3).

